

Avalent>Raha/Rahalised nõuded>Hagi tagamine nõude puhul ELi liikmesriikides

Hagi tagamine nõude puhul ELi liikmesriikides

Sloveenia

1 Millised on abinõude eri liigid?

Tsiviilhagide täitmisele pööramise ja tagamise seaduses (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*) sätestatud esialgse õiguskaitsse ja hagi tagamise abinõud on eelmäärused ja ajutised määrused.

Hagide sunniviisilise tagamise puhul on nimetatud seaduses (pikemaajaliste) hagi tagamise abinõudena lubatud kasutada hagi tagamist kinnis- ja vallasvarale ning osalusele pandi seadmise abil. Võlausaldaja võib nõuda meetmeid hagide sunniviisiliseks tagamiseks samadel alustel nagu täitmisele pööramise puhul, s.t tuginedes täitedokumendile, mida eristatakse eel- ja ajutistest määrustest, mille näol on tegemist ajutist laadi abinõudega ja mille võtmist võib nõuda allpool esitatud tingimustel.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

Eelmäärus: kohus teeb eelmääruse siseriikliku kohtu või muu organi otsuse alusel seoses rahalise nõudega, mida ei ole veel võimalik täitmisele pöörata, kui võlausaldaja suudab tõendada, et eksisteerib tõenäoline risk, et nõude tagamine on vastasel juhul võimatu või osutub märkimisväärselt keerulisemaks.

Ajutised määrused on tähtajalised hagi tagamise abinõud, mille eesmärk on säilitada valitsev olukord või luua uus ajutine olukord, et võlausaldaja nõuet oleks võimalik hiljem tõhusalt sisse nõuda (kaitsvat laadi määrused), või ära hoida rasked ja kahjustavad tagajärjed ning vägivallaohu (regulatiivset laadi määrused).

Tsiviilhagide täitmisele pööramise ja tagamise seaduse kohaselt võib **ajutised määrused** jagada **rahaliste nõuete tagamise määrusteks** ja **mitterahaliste nõuete tagamise määrusteks**.

Kohus teeb **ajutise määruse rahalise nõude tagamise kohta**, kui võlausaldaja suudab tõendada nõude olemasolu tõenäosust või et nõue võlgniku vastu tekib. Selle käigus peab võlausaldaja näitama, et tõenäoliselt on olemas risk, et võlgniku poolt vara kõrvaldamise, varjamise või muud liiki kasutamise tõttu muutub nõude täitmisele pööramine võimatuks või osutub see märkimisväärselt keerulisemaks.

Võlausaldaja ei pea tõendama riski olemasolu, kui ta tõendab, et on tõenäoline, et võlgnik kannataks kavandatud määruse tõttu vaid tähtsusetut kahju. Leitakse, et riski olemasolu on tõendatud, kui nõue tuleb täitmisele pöörata välismaal, välja arvatud juhul, kui see tuleb täitmisele pöörata Euroopa Liidu liikmesriigis.

Kohus teeb **ajutise määruse mitterahaliste nõuete tagamiseks**, kui võlausaldaja suudab tõendada nõude olemasolu tõenäosust või seda, et nõue võlgniku vastu tekib.

Lisaks peab võlausaldaja tõendama ühe järgmise eeltingimuse olemasolu:

risk, et nõude täitmisele pööramine muutub võimatuks või märkimisväärselt keerulisemaks;

määrus on vajalik selleks, et ennetada jõu kasutamist või ära hoida pöördumatu kahju tekkimist;

võlgniku jaoks ei ole tagajärjed kahjustavamad kui võlausaldaja jaoks, kui menetluse käigus leitakse, et väljastatud ajutine määrus on alusetu.

2.1 Menetlus

Eelmäärus: kohus, kes oleks pädev rakendama abinõu, mille suhtes hagi tagamise abinõu rakendamist taotleti, on kohus, kellel on territoriaalne pädevus lahendada taotlus eelmäärusega ja hagi tagada.

Pärast eelmääruse taotluse esitamist ja eelmääruse tegemise tingimuste uurimist teeb kohus otsuse, milles märgitakse muu hulgas tagatud nõude suurus koos intresside ja kuludega, ettenähtud garantii ja ajavahemik, mille jooksul kohus lubab sellel määruel jõus olla. Eelmäärus ei tohi kehtida üle 15 päeva alates täitmisele pööramise tingimuste ilmnemisest.

Kui ajavahemik, mille jooksul kohus on lubanud eelmäärusel jõus olla, möödub enne, kui eelmääruse väljastamise aluseks olnud otsus muutub täitmisele pööratavaks, pikendab kohus võlausaldaja taotluse alusel eelmääruse kehtivust, tingimused et asjaolud, mille alusel see eelmäärus väljastati, ei ole muutunud.

Ajutisi meetmeid käsitlev määrus: kui on algatatud tsiviilkohtumenetlus või muud liiki kohtumenetlus, teeb otsuse see pädev kohus, kus menetlus toimub.

Juhul kui taotlus tagada hagi ajutisi meetmeid käsitleva määrusega on esitatud enne sellise kohtumenetluse algust, mille raames kohus teeb erimenetlusnormide alusel otsuse abieluasjades ja vanemlikku vastutust käsitlevates asjades, ning hagi tagamise eesmärgil on pädev kohus see ringkonnakohus, mille kohtuallususse sellised menetlused kuuluvad. Juhul kui taotlus tagada hagi ajutisi meetmeid käsitleva määrusega on esitatud enne sellise kohtumenetluse algust, mille esemeks on koduvägivalda hõlmav tegu, ning hagi tagamise eesmärgil on pädev kohus see ringkonnakohus, mille kohtuallususse sellised menetlused kuuluvad. Kui tsiviilkohtumenetlust või muud liiki kohtumenetlust ei algatata, on pädevus otsustada hagi tagamise abinõu taotluse üle ajutise määruse vastuvõtmisega ja hagi tagada sellel territoriaalse pädevusega kohtul, kes oleks pädev tegema otsust seoses täitetaotlusega. Seega võib järeldada, et kohtute territoriaalne pädevus teha ajutisi määruseid seoses selliste juhtumitega määratakse kindlaks hagi tagamise taotluse esemest lähtuvalt. Kui selleks on vallasvara, on territoriaalne pädevus selle piirkonna täitevohtul, kus vara asub või kus on võlgniku alaline või ajutine elukoht. Kui hagi tagamist nõutakse seoses rahalise nõudega, registrikande vormis väärtpaberiga või võlgniku muude omandiõigustega, on territoriaalne pädevus üldjuhul sellel kohtul, kelle tööpiirkonnas asub võlgniku alaline elukoht või registreeritud asukoht. Kui hagi tagamist soovatakse seoses ettevõtja partneri osade või aktsiatega, on territoriaalne pädevus kohtul, kelle tööpiirkonnas asub ettevõtja registreeritud asukoht. Kui hagi tagamist soovatakse seoses kinnisvaraga, on territoriaalne pädevus sellel kohtul, kelle tööpiirkonnas kinnisvara asub.

2.2 Peamised tingimused

Kohus teeb **eelmääruse** siseriikliku kohtu või muu organi otsuse alusel seoses rahalise nõudega, mida ei ole veel võimalik täitmisele pöörata, kui võlausaldaja suudab tõendada, et eksisteerib tõenäoline risk, et nõude tagamine on vastasel juhul võimatu või osutub märkimisväärselt keerulisemaks. Leitakse, et seda laadi riski olemasolu on tõendatud, kui taotlus tagada hagi eelmääruse abil tugineb järgmistele allikatele:

kriminaalmenetluse raames tehtud kohtuotsus, milles kinnitati kannatanud poole omandiõigusest tulenevat nõuet ja kohtuotsusega seoses on esitatud taotlus uue kriminaalmenetluse läbiviimiseks;

otsus, mille alusel tuleks täitetegevus läbi viia välismaal, välja arvatud juhul, kui täitetegevus tuleks läbi viia Euroopa Liidu liikmesriigis;

tunnustamist käsitlev kohtuotsus, mille peale on esitatud apellatsioon (sel juhul võib kohus võlgniku taotluse alusel kehtestada hagi eelmäärusega tagamisele tingimuse, mille kohaselt kannab võlausaldaja deposti tagatise kahju eest, mida võlgnik võib eelmääruse täitmise tulemusel kanda);

kohtus või haldusorganisi sõlmitud kokkulepe, mis on vaidlustatud seaduses sätestatud korras (sel juhul võib kohus võlgniku taotluse alusel kehtestada lagi eelmäärusega tagamisele tingimuse, mille kohaselt kannab võlausaldaja deposiiti tagatise kahju eest, mida võlgnik võib eelmääruse täitmise tulemusel kanda);

notariaalakt, mis kujutab endast veel saabumata tähtjaga rahalise nõudega seotud täitedokumenti.

Kohus lubab lagi tagamist eelmäärusega summas, mis hõlmab seadusega ette nähtud elatist, mille maksetähtaeg ei ole veel saabunud, elatist maksnud isiku surma korral kaotatud elatise hüvitist ning teovõime vähenemisest või töövõime vähenemisest või töövõime kaotamisest tingitud kahju hüvitist, ning seda ainult sellise summa ulatuses, mille maksetähtaeg saabub ühe aasta jooksul.

Neil juhtudel eeldatakse, et risk on tõendatud, kui lagi tagamist selle summa kättesaamiseks, mille maksetähtaeg on juba saabunud, on juba võlgnikult nõutud või kui on tehtud ettepanek selliseks lagi tagamiseks.

Kohus teeb **ajutise määruse rahalise nõude tagamise kohta** järgmistel tingimustel: kui võlausaldaja suudab tõendada nõude olemasolu tõenäosust või et nõue võlgniku vastu tekib ning kui ta suudab tõendada, et tõenäoliselt on olemas risk, et võlgniku poolt vara kõrvaldamise, varjamise või muud liiki kasutamise tõttu muutub nõude täitmisele pööramine võimatuks või osutub see märkimisväärselt keerulisemaks (subjektiivne risk).

Kohus teeb **ajutise määruse mitterahalise nõude tagamiseks** järgmistel tingimustel: kui võlausaldaja suudab tõendada nõude olemasolu tõenäolisust või seda, et nõue võlgniku vastu tekib tulevikus ning kui võlausaldaja tõendab ühe järgmise eeltingimuse esinemise tõenäosuse olemasolu: on olemas risk, et nõude täitmisele pööramine on võimatu või osutub märkimisväärselt keerulisemaks (objektiivne risk); kohtumäärus on vajalik selleks, et ennetada jõu kasutamist või ära hoida pöördumatu kahju tekkimine; ning võlgniku jaoks ei ole tagajärjed kahjustavamad kui võlausaldaja jaoks, kui menetluse käigus leitakse, et väljastatud ajutine määrus on alusetu.

Mõlemal juhul (ajutine määrus rahalise nõude tagamiseks ja ajutine määrus mitterahalise nõude tagamiseks) ei pea võlausaldaja tõendama riski olemasolu, kui ta tõendab, et on tõenäoline, et võlgnik kannaks kavandatud määruse tõttu vaid tähtsusetut kahju. Mõlema juhul leitakse, et riski olemasolu on tõendatud, kui nõue tuleb täitmisele pöörata välismaal, välja arvatud juhul, kui see tuleb täitmisele pöörata muus Euroopa Liidu liikmesriigis.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Eelmääruse või ajutise määruse võib teha võlgniku mis tahes vara suhtes, näiteks pangakontol oleva sularaha, vallasvara, registreeritud sõidukite, kinnisvara ja mis tahes muude omandiõiguste suhtes sel määral, mil tegemist ei ole seaduse alusel täitmisele pööramise alt vabastatud esemetega või puudub seaduslikult piiratud õigus esemete suhtes täitmisele pööramise kasutamiseks (näiteks esemed, mis ei ole ringluses, maavarad, esemed, mida võlgnik vajab avaliku teenuse osutamiseks jne).

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Eelmäärused. Kohus võib täpsustada, millist liiki eelmäärusega on tegemist: vallasvara võõrandamine ja võõrandamise kohta kande tegemine registrisse sellise registri olemasolu korral; rahaliste nõuete või vara üleandmise nõuete arestimine; muude omandiõiguste või materiaalsete õiguste arestimine; rahaliste nõuete arestimine võlgniku kontol makseasutuses; pandi seadmine äriregistris ettevõtja partneri osadele või aktsiatele või pandi seadmine registrikande vormis väärtpaberite keskregistris registrikande vormis väärtpaberite suhtes; ajutise pandi seadmine võlgniku kinnisvarale või kinnisvaraga seotud õigusele.

Kohus võib lubada konfiskeeritud vallasvara müümist, kui see vara võib hävineda või kui on risk, et selle vara hind langeb märkimisväärselt. Sel juhul toimub konfiskeeritud vara müük tsiviilhagide täitmisele pööramise ja tagamise seaduse nende sätete alusel, mis käsitlevad vallasvaraga seotud nõuete täitmisele pööramist.

Kui kohus arestib nõude eelmääruse abil, võib ta võlausaldaja või võlgniku palvel lubada, et käsutamiskeeluga nõue antakse üle võlausaldajale sissenõudmiseks, kui on olemas risk, et viivitamise tulemusel ei oleks võimalik nõuet sisse nõuda või et kaoks regressinõude esitamise õigus kolmandate isikute vastu.

Vara müügist või nõude täitmisele pööramisest saadud summa jääb kohtu kätte hoiule kuni eelmääruse kehtivuse lõpuni või kuni võlausaldaja nõuab täitmisele pööramist, kuid see summa ei tohi jääda kohtu kätte hoiule kauemaks kui 30 päeva alates päevast, mil nõue muutub täitmisele pööratavaks.

Ajutised määrused. *Ajutised määrused rahaliste nõuete tagamiseks* võivad olla kõik meetmed, mille abil on võimalik tagada nõue ja mis võivad nendega taotletavate eesmärkide seisukohast olla pelgalt kaitsvat laadi. Seaduses on loetletud rahaliste nõuete tagamiseks näiteks järgmist liiki ajutised määrused: võlgnikule kehtestatud keeld kasutada vallasvara vabalt ja kohustus hoida sellist vara; võlgnikule kehtestatud keeld võõrandada oma kinnisvara või tema kasuks registreeritud kinnisvaraga seotud asjaõigust või seada sellele kinnisvarale või asjaõigusele hüpoteek, kusjuures see keeld on registreeritud kinnistusregistris; võlgniku võlgnikule kehtestatud keeld tasuda nõudeid või anda üle vara võlgnikule; ja võlgnikule kehtestatud keeld võtta vastu vara, nõuda sisse nõudeid või seda vara ja neid sissenõutud summasid vabalt kasutada; juhised maksetehingute asutusele, mille kohaselt nimetatud asutus peab keelduma makse tegemisest võlgniku kontolt võlgnikule või mis tahes muule isikule võlgniku juhiste kohaselt selle summa ulatuses, mille suhtes on kehtestatud ajutine määrus.

Ajutised määrused mitterahaliste nõuete tagamiseks võivad samuti olla kõik meetmed, mille abil on võimalik tagada nõue ja mis võivad nendega taotletavate eesmärkide seisukohast olla pelgalt kaitsvat või regulatiivset laadi. Seaduses on loetletud mitterahaliste nõuete tagamiseks näiteks järgmist liiki ajutised määrused: keeld võõrandada nõudega seotud vallasvara või seada hüpoteeki sellisele vallasvarale ning kohustus hoida sellist vara; võlgniku suhtes kehtestatud keeld, mille kohaselt ta ei tohi võõrandada ega pantida nõudega seotud kinnisvara, kusjuures see keeld on registreeritud kinnistusregistris; võlgniku suhtes kehtestatud keeld, mille kohaselt ta ei tohi teha midagi sellist, mis võib tekitada kahju võlausaldajale, või mille kohaselt ei tohi ta muuta midagi seoses nõudega seotud varaga, kusjuures selle keelu rikkumise eest on ette nähtud rahaträhv; võlgniku võlgnikule kehtestatud keeld anda võlgnikule üle nõudega seotud vara; saamata jäänud töötasu eest töötajale hüvitise maksmine ajal, mil vaidlus töösuhte lõpetamise otsuse seaduslikkuse üle on pooleli, kui see hüvitist on vajalik töötaja ja nende isikute ülalpidamiseks, keda ta peab seadusest tulenevalt ülal pidama.

Kui otsus ajutise määruse tegemise kohta tehakse tsiviilkohtumenetluse või muu menetluse raames, on sel otsusel täitmisele pööramist käsitleva otsuse jõud. See võimaldab sekkumist ainult võlgniku huvides, mitte aga mis tahes kolmandate isikute huvides. Ajutise määruse tegemine ei anna seega õigust pandiõiguse seadmiseks tagatavale varale.

Seega kui näiteks ajutise määrusega keelatakse võlgnikul kasutada tagatud vara vabalt, ei takista see mis tahes muude isikute seaduslikku sekkumist seoses selle varaga (näiteks täitemenetluses). Kui võlgnik eirab seda laadi ajutist määrust, siis ainus tagajärg on see, et võlausaldajal on õigus vaidlustada võlaõiguse üldreeglite alusel õigustoimingud, millega talle kahju tekitatakse. Isikud, kes omandavad vara, mida võlgnikul ei ole õigus vabalt kasutada, on sel juhul kaitstud, kui nad omandasid vara heas usus (nad ei teadnud ja ei saanudki teada, et sellise toiminguga on tekitatud kahju võlausaldajale). Kui vara omandanud isik ei omandanud seda heas usus, kaotab õigustoiming oma õigusjõu vaid seoses võlausaldajaga (hageja) ja sel määral, mil see on vajalik võlausaldaja nõude tasumiseks.

Kui võlgnik rikub ajutist määrust, võib ta võtta kriminaalvastutusele teise isiku õiguste kahjustamise eest. Täidesaatev kohus võib samuti määrata rahaträhvi võlgnikule, kes rikub ajutist määrust, samas kui võlgnikul on õigus nõuda võlausaldajalt hüvitist talle sellise ajutise määrusega tekitatud kahju eest, mis oli põhjendamatu või mille tegemiseks puudus võlausaldajal õigus.

Ajutise määrusega võib kehtestada ka keelu maksetele, mis tehakse võlgniku võlgnikule (näiteks pangale). Sel juhul hakkab keeld kehtima sellest hetkest, mil ajutine määrus on võlgniku võlgnikule kätte toimetatud. Keelu kättesaamisel ei saa võlgniku võlgnik enam täita oma kohustusi võlgniku ees ja ta võib olla kohustatud tasuma hüvitist võlausaldajale. Ajutise määruse tegemise menetluste korral võib pank avaldada teavet kontode olemasolu ja arvu kohta või muude võlgnikul seoses kontoga olevate nõuete kohta vaid kohtu taotluse alusel. Teave juriidilise isiku arvelduskontode arvu kohta ja selle kohta, kas need kontod on külmutatud, on siiski üldsusele kättesaadav Sloveenia Vabariigi avalike registriandmete ja seotud teenuste ameti (*Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve*) veebisaidil.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Kohtu poolt tehtud otsus eelmääruse väljastamise kohta peab muu hulgas sisaldama tagatud hagi summat koos intresside ja kuludega, ettenähtud garantiid ja ajavahemikku, mille jooksul kohus lubab sel määruisel jõus olla, kusjuures eelmäärus võib jõus olla *maksimaalselt 15 päeva alates täitmisele pööramise tingimuste ilmnemisest*.

Ajutiste määruste kehtivusaeg ei ole seaduses määratletud. Pigem määrab selle kindlaks kohus ajutist määrust käsitlevas otsuses. Kui määrus tehakse enne hagi esitamist või mis tahes menetluse alustamist või kui määrus tehakse sellise nõude tagamiseks, mis ei ole veel tekkinud, näeb kohus võlausaldaja jaoks ette tähtaja, mille jooksul ta peab menetlust alustama või hagiavalduse esitama. Kui võlausaldaja selleks tähtajaks hagiavaldust ei esita või menetlust ei alusta, peatab kohus menetluse. Ajutised määrused võivad jääda jõusse ka pärast seda päeva, mil avaldatakse kohtuotsus, millega seoses ajutine määrus tehti.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Võlgnik võib esitada vastuväited seoses eelmäärust või ajutist määrust käsitleva otsusega kaheksa päeva jooksul alates päevast, mil otsus on talle kätte toimetatud. Vastuväited tuleb esitada kohtule, kes tegi otsuse eelmääruse või ajutise määruse tegemise kohta. Sama kohus teeb seejärel otsuse ka seoses vastuväidetega.

Võlgnik või võlausaldaja võib esitada apellatsiooni vastuväiteid käsitleva kohtuotsuse peale ja ajutise määruse väljastamisest keelduva otsuse peale otsuse teinud kohtule kaheksa päeva jooksul alates päevast, mil otsus talle kätte toimetati. Selle apellatsiooniga seoses teeb otsuse teise astme kohus.

Vastuväidetele ja apellatsioonidele ei ole üldjuhul menetlust peatavat toimet.

Lingid

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.ajpes.si/>

Viimati uuendatud: 09/01/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.